

Előfizetési árak:
 Évesi ár 8 kor., félévi 4 kor.,
 negyedévi 2 korona.
Egyes szám ára 16 fillér.
 Hirdetések másoknál árák szerint.
 A lap megjelenik minden oml-
 törtékön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák u. 8.
 Ha a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Kéziratok vissza nem adatnak.
 Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Ha a lap anyagi részét illető közle-
 mények az előfizetési pénzek küldendők.
 Kiadóhivataladonos:
FUCHS ANTAL

PESTMEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSEGÉNEK HETILAPJA

Felhívás előfizetésre.

Lapunk, a „Közérdek” f. é. november hó 1-én hetedik évfolyamának negyedik negyedébe lép s amely szerényen és öntudatosan tekinthet vissza múltjára, ép oly szerényen és bizalommal tekint a jövőbe.

Két kötelességet vállalt a múltban magára s ezt a két kötelességet lelkiismeretesen fogja a jövőben is teljesíteni.

E két kötelesség: **a tárgyilagossággal és a valódi szabadelvűség hirdetésével.**

Két ezél tüzött ki maga számára a múltban s e két ezélnak az elérésére szenteli minden erejét a jövőben is.

E két ezél: **a község és a társadalom egészséges fejlődésének előmozdítása.**

E két kötelességet teljesítve, e két ezél felé törekedve, a „Közérdek” mindenkor és mindenkiével szemben megtartotta a jó ízlésnek, a tapintatnak s az irodalmi műveltségnek a hangját, s ezt a jövőben sem fogja megváltoztatni. Eppen azért *Ujpest lakosainak csak olyan érdekeiért emeli fel szavát, amelyek jogosak, méltányosak s a közjó érdekébe nem ütköznek; s éppen azért a kellő értékre szállít le minden jogtalan igényt, minden önérdék sugalta ténykedést s igaztalan eljárást!*

A „Közérdek” tehát csak azon polgártársaknak a támogatására számít, kik az igazságnak és a valódi szabadelvűségnek, a műveltségnek és a valódi testvériségnek a barátjai és hívei. Ezek támogatását és pártfogását kérjük ez alkalommal is midőn új előfizetést nyitunk.

Lapunk előfizetési ára:

egy évre ... .. 8 kor.,
 fél évre ... .. 4 kor.,
 három hónap ... .. 2 kor.,

mely összeg a lap kiadóhivatalába, **Fuchs Antal és József** könyvnyomdájába, **Ujpest, István-utca 9. szám** küldendő.

Hazafias tisztelettel:

a „Közérdek” szerk.- és kiadóhivatala.

Halottaknapján — a halálról.

Ujpest, október hó 30-án.

A mikor az első dér megcsipi a fák leveleit, a mikor az őszi szél végig süvit a zörgő bokrok közt és sárga levelek jelzik az utja nyomát: önkéntelen az elmúlás gondolata lepi meg mindnyájunk lelkét.

A hervadás ideje mélabus érzéseket fakaszt, emlékezésünk visszazáll a múltba és fölkeresi a sirban porladó kedveseinket.

Ez az érzés a forrása a kegyelet szép ünnepének, a halottak napjának.

A temetőben újra hantolják, virágokkal, koszorúkkal, lámpásokkal ékesítik a sírokat. A mauzoleumok, dízsír-helyek, családi sírboltok gyászpompát öltenek, s a szegények besüppedt sírjairól sem hiányzik a kis gyertya s a kis méces e napon.

„Oh szép, véghetetlenül szép, midőn a feledés-nyomta földből kisarjad a szív, az elporladott,” — szép, midőn a „szent mező” — mint a temetőt az olaszok nevezik — a kegyelet és szeretet meleg verőfényében, virágokkertként terül el előttünk s a halál és enyészett dombjain egy szín- és illatgazdag költői élet virulását látjuk.

Vigasztaló „resurrexit” a sötét „memento mori” mellett.

Ha ... .. az élő és hamvadó szívek ünnepe.

Az élők is?

Nos igen, mert minden élő lénynek közös sorsa a meghalás, mely egyiknél előbb, másiknál később, de mégis bekövetkezik.

Különös, de úgy van, hogy sok embernek nem maga a halál, hanem a meghalás gondolata a borzasztó. A képzelem előtt felmerül a kínok képe, mikor a halál árnyéka leszáll a megmerevedő tagokra. A legtöbb embert egy bizonyos meghatározhatatlan szorongás mazzangolja, mikor arra az órára gondol, mely az élet napsugaras fényéből átvezett bennünket a nemlét örök homába. Csak ezen az utolsó órán túl lennénk! — hangzik föl a fölelem-szorongatta lélekből. Halva lenni semmiségnek látszik előttünk a meghalás képzelt borzalmához képest.

Mi a meghalás? A meghalás a szervezet létének az az állapota, melyben a test életnyilvánulásai vagy fokról-fokra addig csökkennek, míg nem egészen megszűnnek vagy hirtelen oly hevesen akadályoztatnak meg a működésben, hogy végleg megakadnak.

Miért kell meghalnunk? Micsoda folyamatok azok, melyek elkerülhetetlenül oda vezetnek, hogy a testünk állandékát alkotó szervek alapjainak, a sejteknek életnyilvánulása megszűnik? Nagy meglepetésünkre az tűnik ki, hogy a legkevesebb ember hal meg természetes halállal, „a dolog természetes lefolyása szerint,” százezer közül csak egy. Megszámálhatatlan milliók halnak el külső erőszak hatása alatt, balesetek, földrengés, árvíz, inség, kigyómarás, vadállatok foga, öngyilkosság, gyilkosság és mindenekfelett a háboru által.

Egy tudós kiszámította, hogy a történeli idők kezdetétől máig nem kevesebb, mint 7 milliárd ember halt meg a csatatéren, ami annyit jelent, hogy a földön most élő 1500 milliónyi embersokaság *ötszörösét* irtották ki idők fojtyán a háboruk.

Borzasztó, vérfagyasztó ez a szám! De elenyésző azzal szemben, melyet az emberiség legfőlelmesebb ellenségei a betegségek irtottak ki. Az emberiség *háromnegyedrészé* betegségekben pusztul el. A gyilkos járványok s más fertőző betegségek, továbbá a szervezeti bajok véghetetlen sora, melyeknek létezéséről és rendkívüli sokféleségéről az avatatlannak sejtelmé sincs, s a mi e fekete se regnek az élén áll: a *tüdővész*, mely egymaga majd *hetedrészét* ragadja el az emberiségnek: ezek azok az ellenségek, amelyek idő előtt véget vetnek az emberi életnek.

Elenyésző csekély azoknak a száma, kik valóban természetes halállal halnak meg, a kiknek szervezetében nincs semmi rendellenesség, kivéve azokat az elváltozásokat, melyek az aggkorral járnak. A kiknél a szervek működése mind gyengébb lesz s az élet úgy alszik ki mint a lámpa, melyből kiégett az utolsó csepp olaj is.

Milliók közt akad néhány ember, kinél a legélesebb megfigyelés, a legszorgosabb orvosi kutatás sem mutathatja ki a szervezetnek s a test szövődékének semmi beteges elváltozását. Mindig egészségesek voltak s végre elaluznak megöregedve, végleg el-

elgyöngülve. Miért, helyesebben mitől halnak meg ezek? Miért áll meg a szív, mely talán száz, sőt több esztendeig dolgozott az óragép pontosságával? Miért áll meg betegség, sérülés nélkül, örökre?

Ebben a kérdésben rejlik az életnek, s a világnak nagy rejtelme.

Látjuk, hogy a meghalás ténye számtalan emberben valóvá lesz, ismerjük külső megnyilvánulását is a ténynek, de tulajdonképeni oka el van rejtve előlünk.

Az általános szokás szerint és tudományosan is jogosult, ha a halál pillanatáról beszélünk. Ezzel azt akarjuk kifejezni, hogy a szervezet egészében megszűnt működni — s ez a befejeződése a meghalásnak, csakugyan összefoglalható rövid pár pillanat keretében. Keretében annak a pillanatnak, melynek fontos voltát semmi sem jelzi értetőbben, mint az a mélységesen komoly elnémulás, mely a beteg ágya körül beáll, mikor utolsó sóhaja halkán átrezg a levegőn.

Az most a kérdés, hogy az ember csakugyan meghal-e az utolsó lélegzetvétellel, vagy ha nem, hát mikor?

A tudomány e kérdésre azzal felelhet, hogy tulnyomóan legtöbb esetben a szívből indul ki a halál, legyen a betegség bármilyen, legyen bár a szív közvetlen részes a bajban, vagy nem, végezze bár be egyetlen munkáját hosszú élet után, vagy akadjon fenn dobogásában hirtelen, a viruló ifjúság közepette.

Azt mondhatjuk tehát: az ember halála a szívből indul ki. A míg a szív dobog, történjék az bármily gyöngén, vagy kinosan, addig él az ember, — az utolsó dobbanással van mindennek helyrehozhatlanul vége.

De mit érez a földi halandó a meghalás alatt? Mit szenved azokban a napokban, órákban vagy percekben, melyeket az utolsóknak nevezünk?

Erre a kérdésre a feleletet egyedül csak a természet egyszerű, hű megfigyelése adhatja meg.

Mikor az ütközet hevétől lelkesült vezért, kinek minden gondolata csak egy tárgyra van szegezve, a golyó hirtelen homlokán találja s azonnal megöli, akkor a halál teljesen fájdalom nélkül való, az elesett még abban a pillanatban sem érzett semmit, mikor a golyó testébe furódott. A golyó sebessége ugyanis nagyobb, mint az idegek vezetőképessége s a halál beáll még mielőtt a fájdalom érzését az idegek kiváltották volna. Gyakran meglehet állapítani azt is, hogy a sebesültet csak kiesorduló vére figyelmeztette arra, hogy megsérült; a golyót nem érzi, a fájdalom csak később áll be. Ugyanaz az eset tehető fel akkor, ha a halál igen gyors, külső erőszak folytán áll be, például leesés, villámcsapásnál stb.

Kétségtelen, hogy van haldokló, a kinek az utolsó pillanatig szenvednie kell, bár a valóban utolsó pillanatok nála is öntudatlanságban folynak le. De az ilyen esetek csak kivételesek s megítélésüknél az általunk felvetett kérdéssel kapcsolatosan meg kell állapítanunk azt a tényt, hogy még az ekkor jelentkező fájdalmak sem tartoznak

hozzá a meghaláshoz, hanem csak a betegség lefolyásának tünetei; *nem a meghalás a kín, hanem a betegség.*

Mit érez, — kérdezték a százesztendő Fontenellestől, mikor haldoklott.

— Semmit, csak azt, hogy nehezemre esnék tovább élni! felelt a haldokló.

S mikor egy másik híres francia, egy 93 éves haldokló rokonának vizet nyújtott, az aggastyán így szólt:

— Köszönöm ezt az utolsó szívességet, ha megöregedhetsz úgy mint én, be fogod látni, hogy a halál ép oly szükséges az embereknek, mint az alvás.

A szervezet elhervad, képtelen lesz a táplálkozásra, minden működés lustább, fáradtabb lesz s ezzel az élet ösztöne is gyengül, elalszik. Ebben rejlik a titka annak, hogy miért alszunk el szeliden és békésen a földi lét valódi, természetes végén.

A fájdalom mutató taglejtések, a görcsös vonoglás, sőt maga a tudónek borzasztó hörgése is csak előttünk tűnik fel iszonyúnak, a haldokló maga nem érzi azokat, mert abba az állapotba jut, melyben minden külső behatás csak csökkent mértékben, vagy egyáltalában nem érezhető; s ha esetleg a halál a tisztá öntudat állapotában áll be; a mi aránylag ritkán történik, akkor az életfonalat hirtelen s erőszakosan szakad ketté — a szív egy hirtelen bémulása s az óramutató megáll.

A halál — iszonyattal körül szőtt kínjai tehát csak a képzeletben élnek. Valóban csak igen ritka esetben rémes a meghalás s éppen ezeket az eseteket maga az ember okozza embertársainak: a tüzzel való kivégzést s a kinpadon való halált.

A természet maga sokkal irgalmasabb szívé, mint az ember!*)

*) Lá d a nagyhirű tudóstannár: *Notnagel* értekezésében az eihalásról. Szerk.

H I R E K.

— **Gróf Károlyi Sándor levele a Kossuth-szobor bizottsághoz.** Gróf Károlyi Sándor a következő levelet intézte az újpesti Kossuth-szobor bizottsághoz.

Tekintetes *Endre János* urnak, mint az újpesti „Kossuth-szobor” bizottság ügyvezető elnökének Újpest.

„F. hó 9-én hozzám intézett levelükből kiváló örömmel vettem tudomást arról a körülményről, hogy Újpest község hazafias közönsége Kossuth Lajos halhatatlan emlékének szintén hódolni kíván egy emlékszóbor felállítását. Az e célból megindított lelkes mozgalom *vérdükkjét*, a melyet nekem felajánlani szívesek voltak, *nemcsak elváltalom*, hanem e cél előmozdításához anyagilag is készségesen hozzájárulok. E végből ezennel 500 K, azaz ötszáz koronát *ajánlok fel*, a mely összeget annak idején, a mikor a szobor felállítás végleg elhatározva s fenti hozzájárulásom folyósítása szükséges leendő, önök e részbeni értesítésére a szobor-bizottságnak rendelkezésére bocsítani fogok. *A midőn még dícséretre méltó buzgókodásukhoz a legjobb eredményt kívánom, teszem ezt abban a meggyőződésben, hogy Újpest község közönségének bizonyára sikerülni fog méltó módon kifejezést adni halás kegyelmeinek Kossuth Lajos iránt, ki nemcsak nemzetének újjáalakítása, hanem azáltal is, hogy azt a szabadságra megedzette, — magának minden magyar ember szívében örökre halás emléket biztosított.* Budapest, 1902. október hó 24-én, tisztelettel gróf Károlyi Sándor s. k.

— **A halottak napja:** az idej naptár szerint vasárnapra esvén nem november 2-án, hanem 2-án lesz megünnepelve s így a halottak napjának első estéje is, a temetőlátogatás és a sírok díszítése és kivilágítása nem Mindenszentek napján, hanem vasárnap este lesz. A munkásegyletek azonban november 1-én d. u. 3 órákor indulnak ki a Gyár-u. 41. szám alatti helyiségből zászlóval és dalárdával a temetőbe, ahol *Külföldy Viktor* sírját megkoszorúzzák.

— **A reformáció emlék-ünnepé.** Az ágostai hitv. evangélikus és az evangélikus református egyházak október hó 31-én pénteken d. e. 10 órákor isteni tisztelettel ünneplik meg a reformáció évfordulóját. Az isteni tiszteleten testületileg vesznek részt az újpesti iskolák összes protestáns tanulói.

— **Műtanrendőri bejárás.** A budapest-vidéki villamos vasut és a budapest-újpest-rákospalotai vasut összekötő vágányainak műtanrendőri bejárása f. hó 24-én tartatott meg *Hilberth* Manó vasuti és gőzhajózási főfelügyelő elnöklése mellett. A műtanrendőri bejárás bizottsága az üzemképességet konstataálta ugyan de kikötötte a többi közt azt, hogy a kiemelt kövezet a vágányok fekvonalának megfelelő színvonalára emeltessek.

— **Az újpesti önkéntes tűzoltó-tesület** f. évi november hó 2-án d. u. 3 órákor az „Egyedi”-féle szeszgyárban zárgyakorlatot tart, melyen vendégek is szívesen láttatnak.

— **Miért és — miért nem?** A faluvégi politikusoknak nagy fejtörést okoz legújában az a kérdés, hogy miért vette meg a község Fürst 750 □-öles telkét 21,000 koronáért, s miért nem vette meg Némethy 500 □-öles telkét 18,000 koronáért az egyesült villamossági gyár környékén létesítendő elemi iskola számára? Először azért, mert a Némethy-féle telek a Rákóczy-utczában van s nincs a vácsi-uton. Másodsor azért, mert a Némethy-féle telek négyszögölenként 36 koronába került volna, a Fürst-féle telek pedig csak 29 K. 78 ⁵/₁₀₀ fillérbe kerül négyszögölenként. Harmadsor azért, mert a közoktatásügyi kormány a Rákóczy-utczai telket nem fogadta el. Negyedsor azért, mert a Fürst-féle telekből fennmaradó 205 négyszögöl nagyon jó lesz egy ovoda felépítésére. Mindezt elég részletesen elmondta a kiküldött bizottság-jelentése és az előadó főjegyző, de hát persze azok, kik minden káknán csomót keresnek, sohasem törődnek az indokokkal, pedig a gyakorlati életben ezek a döntők.

— **Pestvidéki esküdtbírák kisorsolása.** F. hó 23-án sorsolták ki *Seyfried* József törvényszéki elnök elnöklése mellett a november havi esküdtbírási üléseken bírói tisztelet gyakorló esküdtkeket. *Rendes* esküdtbírák lettek Újpestről: Dr. Kiss Sándor ügyvéd, Dr. Kálmán Odón ügyvéd, Brankovics György szerkesztő, Moró József kereskedő, *Pótesküdték*: Durmies József háztulajdonos, Sonnenfeld Lajos háztulajdonos, Korpás Géza kereskedő.

— **Andrejka — Vörösmarty szobra.** A Vörösmarty szoborbizottság, a pályázaton díjat nyert szobrokat a hazai kulturális intézeteknek ajánldekozta oda. Így jutott Andrejka szobra a budapesti kegyesrendiek főgymnasiumába, a mely előkelő hely szintén arról tanuskodik, hogy Andrejka műve is az előkelő alkotások közé tartozott.

— **Névmagyarosítás.** Grünfeld Márkus, újpesti lakos, valamint Hugó, Mária, József, Sándor, Jenő, Erzébet és József gyermekei belügyminiszteri engedéllyel *Galambos-ra* változtatták családi nevüket.

— **A törvényhatósági bizottság legtöbb adót fizető tagjainak** 1903 évre megállapított névjegyzéke f. é. október 17-től november 2-ig bezárólag a vármegyházán közszemlére ki van téve.

— **„Molnár és gyermeke”** Az „Újpesti katolikus legény-egylet” mint minden évben, ugy ez idén is elő fogja adni folyó évi november hó 1-én a Colosseumban a „Molnár és gyermeke” című alkalmi szindarabot. Kezdeté 8 órákor. Jegyek ára: Számozott hely 1 korona. Ülőhely 80 fill. Allóhely 50 fill. Az előadás kedvezőtlen idő esetén is megtartatik. Midőn az előadásra felhívjuk a közönség figyelmét, a katolikus legényegyletnek is pártfogásába ajánljuk a helyi ipar támogatását, mert nemcsak a helyi patriotizmus, hanem a méltányosság is megkívánja, hogy egyletek, amelyek az újpestiek áldozatkészségét igénybe veszik, a nyomtatványaikat is ne Gyomán, hanem Újpesten készíttessék el.

— **Athelyezés.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *Grésszó* János pest-pilis-solt-kiskun-vármegyei és *Gönczi* Ferencz, székesfővárosi segédtanfelügyelőket a jelenlegi minőségben kölcsönösen áthelyezte.

— **Zeneszeti tanfolyam Rákospalotán.** úrményi *Gaál* Pál folyó évi november hó 1-ével Rákospalotán zenedei rendszer szerint (csoport-tanítás) tanfolyamot nyitott a következő zenei szakokban: 1. Zongora. 2. Czimbalom. 3. Enek. 4. Zeneelmélet. Tandij havonként 8 korona. A „zeneelmélet” minden haladottabb uövendékre heti egy órában kötelező s ezért egész évi díjúl a beiratáskor két korona fizetendő. Tanóra hetenként háromszor. A tanítás ideje a tanítványok szabad ideje szerint d. u. 2—8 óra közötti időben lesz beosztva. Beiratkozni lehet naponként d. u. 2—6 óra között, ezidőszent Rákospalotán, Erzsébet-utca 43. szám alatt. November 1-től pedig Fő-ut 83. A jönevű zeneszerzőt és zongora művészt ajánljuk a nagyközönség figyelmébe.

— **Köszvény — gyomor és belbajokban** garat — gége és belbajokban szenvedők kitünő eredménnyel használhatják a *Szent Margitszigeti üdítő-vizet*, mely szénsavval telített ásványvíz minden más ásványvíznél kiválóbb s olesőbbasztali víz és egészség-ápoló ital. Megrendelhető a főhercegi Szt-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőségnél, de Újpesten is friss töltés kapható a fűszerkereskedésekben és a vendéglőkben.

— **Új táncziskola.** *Opfermann* Ferencz udvari balletmester, táncz- és illemtanár f. é. október hó 30-án nyitja meg a „Központi kávéház” kistermének külön bejárata helyiségében a táncziskoláját. A tánczórák kedd, esütőrlök és vasárnap este 8—10 óra közt tartatnak s beiratkozni lehet *Opfermann* lakásán Verbőczy-utca 4. sz. a. naponta d. e. 10—12 és d. u. 3—7-ig s a tanórák alatt. A jó hírnevű tánczmestert ajánljuk a szülők és az ifjuság figyelmébe.

— **Wagner Mano ünneplése.** A rákospalotai főgymnasium tulajdonosa és igazgatója *Wagner* Manó f. hó 20-án ülte meg huszonöt éves tanári jubileumát. Ez alkalomból nemcsak az intézet tanítványai és a tanári kar, hanem tisztelői is megünnepelték *Wagner* igazgatót. Az intézetben *Francisc* Nöbört dr. pestvidéki tankerüti főigazgató méltatta szép beszédben az érdemeit, a tisztelői pedig a parkvendéglőben díszes ebédre gyűltek össze, a hol *Cseike* Győző kultuszminiszteri számvevőszéki igazgató a közoktatási kormány, *Tóth* József pestvármegyei királyi tanfelügyelő a vármegyei tanítóság *Medveczky* György főjegyző a község, *Molnár* Gyula pedig a régi tanítványok nevében üdvözölte *Wagner* Manót. A jubiléumnak a nap emlékére remek albumot nyújtottak át.

— **A megtérült kár.** B. beesütetes szabómestert baráti körben nyugtalan természetű embernek ismerték. Folyton új terveket köváltolt, minden pillanatban új vállatokba boesájtkozott, azonban semmit sem bonyolított le eredményesen. Alig volt a városban egyesület, melynek habár mindig csak rövid időre, tagja ne lett volna. A legutóbbi társulási tiz barátja és iparostársa rendezte oly ezélből, hogy közösen öt egész osztály sorsjeggyel játszanak a legnagyobb osztálysorsjáték-üzletben Török A. és Tsa. bankázában (Budapest, Teréz-körut 45 b.) Kezdetben, örömmel csatlakozott társaihoz, azonban csak két osztályon át fizette be az esedékes összeget, mert mint mindig, ugy most is gyorsan elvesztette türelmét és a társaságból kilépett. Négy hétel a kilépés után a mi szabónk vaesora után családi körben olvassa az esti lapot. Az újságot felületesen forgatja, midőn tekintete egy kis közleményen megakadt, mely nyilvánosságra hozza Török bankház mesés szerencsésjét. Egyszerre csak elfutja a méreg és dühtől izgatva kiáltja: „Ilyen pech!” Az szám, melyely játszottam, főnyereményt nyert. És én balga, beszüntettem a játékot. Ilyesmi csak velem történhetik!” — Egy pillanatig kinos esönd uralkodott a szobában, egyszerre azonban a család legidősebb fia egy hatalmas „Eljett” kiált és mintha megörült volna, elkezd az asztal körül tánczolni. „Apám! — kiáltja izgatottan — a izgatottan — a kár megtérült! En ezzel a sorsjeggyel hátad mögött tovább játszotam!”

— **Bankóhamisítónök Újpesten.** *Sschróder* Adolné szül. Bieskey Constancia özv. varrónő és ennek törvénytelen leánya *Ditlan* Jánosné szül. Bieskey Constancia f. é. május 1. óta laktak a legnagyobb visszavauultságban a Vasui-utczai 24-ik számú házban. E világlátott hölgyek — kft. közül a

fiatalabb hat nyelven beszél, járt Olaszországban, Perzsiában, esatangolt a Balkánon és az ég tudja hol — büntársai valának a a verseczi Weisz Jánosnak, aki hamis szerb pénzt, orosz rubeleket s legújában husz és tíz koronásokat gyártott. A rendőrség f. hó 27-én tartóztatta le a két jó madarat s a lakásukon talált fényképező-gépekkel, peperált papírossal speciális bankófestékekkel s különféle savakkal együtt bekísérte a főkapitányságra, ahol Bőrczy Béla kapitány fogta őket vallatóra. A két asszony tagadott eleinte mindent, de később bevallották, hogy bankóhamisítással foglalkoztak s hogy Weisz Jánosnak büntársai, aki egy nemzetközi pénzhamisító szövetségnek a magyarországi ügynöke. Bőrczy kapitány most, az Ujpestről a mult hóten elszállított bankópréss és egy a kalandornők lakásán talált francia levél alapján a többi büntársak kézre kerítésén fáradozik.

— Az „Amedeo Ágnes Asztaltársaság” Bräuer Ferencz-féle vendéglőjében Attila-utca 6. szám alatt igen sikeres szüreti ünnepélyt rendezett. A vendégek közül ez alkalommal felülfizettek: Wágner S. 10 K. Szép J. 4 K. Jakab J.-né, Schneider A., Hatosy N., Szeidovicz N., F. M.-né, Kerschey N. és Tanács D. 2—2 K. Halász J. 1 K 60 f. Szóda-gyár Hádl 1 K 60 f. Kúcherer V. 1 K 20 f. Grünbaum E. és Emmerling K. 1—4 K. Budai J. 60 f. Sesuka J. és Borits J. 40—40 f. kiknek lapunk útján is hálás köszönetet mond az Asztaltársaság.

Értesítés.

Tapasztalva azt, hogy az 1891. évi kisdédóvásról szóló XV. t.-ez. habár egyrésztől azt ezélozza is, hogy a 3—6 éves gyermekeket ápolás és gondozás által a szülők távollétében érhető veszélytől megóvja, a szülők közül igen sokan nem veszik igénybe az óvodákat. De tapasztalva azt is, hogy miután a szülők egész napon át kenyérkeresettel vannak elfoglalva, így nem elégséges az óvodába küldött gyermekeknek délelőtt 8—11-ig, délután 2—4-ig ápolása és gondozása, mivelők körán reggel megkezdett munkájukat késő estig nem hagyhatják abba, így e miatt nem küldhetik óvodába gyermekeiket. Azonban nemesak az óvodaköteles gyermekek, hanem az iskolakötelesek is igen sokszor magukra vannak hagyva, sőt 3 évesnél fiatalabb gyermekek is, esetleg nagyobb gyermekek felügyeletére vannak bízva, a kik azt nem képesek kellőképpen gyakorolni, e miatt történik ezután a sok szerenesétlenség.

Az ujpesti községi óvoda felügyelőbizottság a község előjáróságával egyetértőleg elhatározta, hogy óvodáival kapcsolatosan oly gyermekmenedékhelyeket létesít, a melyekbe a gyermekek 1 éves koruktól kezdve 12 éves korukig reggel 6 órától este 7 óráig télen nyáron állandó menedéket találhatnak.

Az óvókötelesek ugyanitt oktatásban is részesülnek, míg az iskolakötelesek innen elküldetnek reggel fél 8 órakor az iskolába, a honnan délelőtt 10 óra után visszatérnek, majd délután fél 2 órakor ismét az iskolába küldetnek s 4 óra után ismét visszatérnek a menhelybe, a hol az értök menő szülőket bevárják. Az iskolába járókra nemesak felügyelnek, hanem azoknak iskolai feladataik dolgozásában is segítség nyújtatik. Meg vagyunk győződve, hogy az állami el. iskolai igazgató-tanító urak és urnők, különösen az iskolába járókat illetőleg, segítségünkre lesznek.

A községi óvodai bizottság gondoskodni fog, hogy a menhelyi termei fűtve és világítva legyenek, valamint a menhelybe elhelyezett gyermekek kellő ápolásban és gondozásban részesüljenek. A helyiség használatára az ápolás és gondozás teljesen díjtalan, ezért a szülők nem fizetnek semmit, azonban a menhelybe elhelyezett gyermekek részére az eleséget a szülők reggel beviszik és azt a menhelyi dada átveszi s az illető gyermekeknek a kellő időben kiszolgáltatja.

Az ily első községi gyermek menedékhely a Virág-utcai 28-ik szám alatti épületben leendő a hónap a község bármely részéből felvétetnek 1 éves koruktól egész a 12 éves koruk betöltéséig a gyermekek.

Ezen községi gyermek-menedékhely megnyitást fog folyó évi november 3-án a reggeli órákban.

Felhivatnak a szülők ezen intézet igénybevételére s a nagyérdemű közönség pedig arra, hogy az oly szülőket kiknek gyermekeik kellő gondozás alatt nincsenek azon idő alatt míg ők munkáik által el vannak foglalva, figyelmeztessék sőt kényszerítsék arra, hogy gyermekeiket e menedékhelybe küldjék el.

Ujpest, 1902. október 29.

A községi óvodai bizottság.

IRODALOM.

*A magyar birodalom története. Ilyen ezimű két kötetben megjelenő új munkának első füzeté fekszik előttünk. Szerzője Acsády Ignáz, kiadója az Athenaeum. Mikor új munkának nevezzük, akkor nemesak megjelenése idejére gondolunk, hanem arra a szellemre, a felfogásra is, mely benne megnyilatkozik. Nem kell az olvasónak sokat lapoznia a munka eddig megjelent részében és meggyőződik, hogy Acsády könyve semmiféle eddig megjelent magyar történelemhez nem hasonlítható. Egyikből sem domborodik ki olyan élesen, hogy ezt a nemzetet a benne kialakult néposztályok összessége tartotta fen, hogy diésőségében ép oly része van a munka bajnokainak, mint kardforgató vitézeinek. Acsády az első, ki a földművelő jobbágyot, az ipar és kereskedelem uttörőit és felvirágoztatóit, a szellem, a gondolat hőseit az őket megillető helyhez juttatja a magyarság ezeréves történetében. Egyiknek sem kedvez a másik rovására, mindegyik egy-egy színe, mely a többihez simul és valamennyivel nagy harmoniába olvad össze. Nemesak azt mutatja meg Acsády, hogy mint küzdött a magyarság fennmaradásáért, hanem azt is, hogy mint használta fel a kivívott eredményeket, mint illesztett minden megszerzett követ államiságának mind magasabbra emelkedő épületébe. Megrajzolja a magyar nemzetet a harcaterén. meg otthona meghitt körében, magánéletének legjellegzetesebb vonásaiban. Majd szervező, majd fentartó, majd alkotó géniuszát esodaltatja meg velünk, a nélkül, hogy a szempontok sokfélesége, a világítás, a színek változatosága és különfélesége megzavarná történeti képének egységét.

Valóban az egész magyar nemzet története ez, nemesak felfogásában juttatván kellő helyet a nép minden rétegének, hanem feldolgozása módjában is megemlékezzék róluk. Mert mindenképpen egyforma élvezettel olvassák, a tudósok, a munkában feldolgozott óriási anyagnál, az eredeti kuffó tanulmányok sokaságánál fogva, a laikusok pedig előadása világossága és könnyedsége folytán. Ragyogó nyelve, stílusának emelkedettsége sohasem válik a könnyű megértés akadályává. A munka értékét, a szélesebb körű olvasó közönség szempontjából, növeli aránylagos rövidsége a kiállítás fénye, a szöveg közé szorított illusztrációk sokasága és a mű rendkívüli olcsósága, a mennyiben egy-egy füzet ára 60 fillér, az egész negyven füzetes munkának bolti ára pedig fűzve 24 korona lesz.

*Az állatok világa a most közreadott 72-ik füzetel kezdődött az állatok világa természettudományunk eme legnagyobb alkotásának ötödik kötete. Ez a kötet a madarakról fog szólni épp úgy mint az előző kötet és Chernel István kitűnő ornithológusunk szerkesztésében jelenik meg. Az első füzet a varjuszzerű madarak második alrendjének a rágócsőrűeknek tárgyalásával kezdődik, a mit a harmadik alrend az üldögélők leírása és jellemzése követ. A jó magyar nyelven s érdekesen megírt füzetet számos fametszésű kép tarkítja s a füzethez a mexikói trogon délszaki madarak színekben gazdag litográfiai uton sokszorosított képe van esatolva. A füzet ára 80 fillér és kapható a kiadócégnél (Légrády testvérek V. Váci-körút 78.) vagy bármely hazai könyvkereskedésben. Az előző és már befejezett kötetek ára egyenként 18 korona.

1563. végrh. sz. 1902.

ÁRVERÉSI HIRDETÉNY.

Alulirt kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujpesti kir. járásbírósnak 1902. évi V. 5274. sz. végzése folytán dr. Fuchs Adolf ügyvéd által képviselt Fuchs Lipót felperes részére Sternthal Miksa alperes ellen 1153 korona köve-

telés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1942. kor. beesült ingóságokra az ujpesti kir. járásbírósnak V fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatókkövetelése erejéig is a mennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna Ujpesten, József-utca 66. sz. alatt leendő megtartása határidőül 1902 évi október hó 31. napján délután 3/4 órája kintüzetik, a mikor a bíróilag lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén beesáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéséig alulirt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujpesten, 1902. évi október hó 16.

Polgár, kir. bírósági végrehajtó.

933. végrh. sz. 1902.

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az ujpesti kir. járásbírósnak 1902. évi V. 9852. sz. végzése folytán dr. Kollár Izor ügyvéd által képviselt Löwy és Spitzer felperes részére Götzler Izsó és társa alperes ellen 280 kor. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 920 kor. beesült ingóságokra az ujpesti kir. járásbírósnak V. fenti sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felülfoglaltatókkövetelése erejéig is, a mennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna alperes lakásán Ujpesten, Árpád-ut 29. szám alatti házában leendő megtartása határidőül 1902. évi november hó 3. napján délután 1/2 órája kintüzetik, a mikor a bíróilag lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén beesáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéséig alulirt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Ujpesten, 1902-ik évi október hó 9. napján.

Kiss Gyula

kir. bírósági végrehajtó.

Ujpesti ált. önszegélyző-egylet mint szövetkezet Ujpesten, Árpád-ut 17. sz.

Felhívás!

Az „Ujpesti általános önszegélyző-egylet mint szövetkezet” 1903—1906. végéig terjedő

tizenharmadik évtársulatát

1903. január 1-én nyitja meg.

Felkértenek mindazok, kik az ezennel hirdetett újabb évtársulatnak tagjai kívánnak lenni, hogy az üzletrész-jegyzés iránt f. évi november 1-től intézkedni sziveskedjenek, minthogy december 31-én túl ezen évtársulatba tagok fel nem vétetnek. Jegyezni lehet: az Ujpesti Takarékpénztár épületében levő egyleti helyiségben (Árpád-ut 17. sz.) Diamantstein Lajos igazgató elnöknel és Fischer Antal fűszerkereskedő urnál (Árpád-ut).

Ujpest, 1902. november hóban.

Az igazgatóság.

Tagok és üzletrészek:

1902. január 1-én 1500 tag 6000 üzlet részesel.

Felzámolt 1901. december 31-én: 1000 üzletrész a 230 korona 5 1/2 %.

1292. végreh. sz. 1902.

Arverési hirdetemény.

Alulírt kiküldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy az újpesti kir. járásbíró-ságnak 1902. évi V. 1058/2. és Sp. 786/2 sz. elrendelő végzése folytán dr. Wollner Hen-rik ügyvéd által képviselt Báron Lipót felperes részére Kiss Gyula és neje alpe- res ellen 93 korona követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 627 kor. becsült ingóságokra az újpesti kir. járásbíró-ság V. fenti sz. végzésével a további eljárás el- rendeltetvén, annak az alap és felülfoglal- tatók követelése erejéig is, a mennyiben

azok kielégítési jogot nyertek volna Ujpes- ten, Király-utca 15 sz. a. házában leendő megtartása határidőül 1902-ik évi október hó 31-ik napján d. e. /12 órája kitűztetik, a mikor a bírónak lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz- fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívhatnak mindazok, kik az előre- zendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tar- tanak, a mennyiben részükre a foglalás kor- rában eszközöltetett volna és az a végre- hajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkez- déseig alulírt kiküldöttnél írásban beadni

vagy pedig szóval bejelenteni el ne mu- lasszák.

Kelt Ujpesten, 1902. évi október hó 15 napján.
Polgár
kir. bíró-sági végrehajtó

Arpád-ut 4. sz. házában
üzlethelyiségek lakással s
még kisebb-nagyobb laká-
sok azonnal is kiadók.

JEGYZÉKE az
55,000 nyereménynek.
Legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben:
1.000.000 korona.

Az összes nyeremények 5 hónap alatt kisorsoltának és készpénzben fizetendők.		Korona
1 jutalom	600000	
1 nyer. á	400000	
1 " "	200000	
2 " "	100000	
1 " "	90000	
2 " "	80000	
1 " "	70000	
2 " "	60000	
1 " "	50000	
1 " "	40000	
3 " "	30000	
3 " "	25000	
3 " "	20000	
3 " "	15000	
36 " "	10000	
67 " "	5000	
3 " "	3000	
437 " "	2000	
803 " "	1000	
1528 " "	500	
140 " "	300	
34450 " "	200	
4850 " "	170	
4850 " "	130	
100 " "	100	
4350 " "	80	
3350 " "	40	
55,000 nyer. és jut. kor. összegben	14.459,000	

Rendelőlevél levágandó.

Kérek részemre ... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervszettel együtt küldeni.

Az összeget ... korona összegben {
utánvételezni kérem
postautalóanygyal küldöm
mellékelem bankjegyekben (bélyegekbén) } A nem tetsző törörendő.

Pontos cím:

Kilencz millió koronánál többet nyertek nálunk
nagyrabecsült vevőink.

Az egész világ legesélydusabb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysors-
játékunk, mely nemsokára újból kezdetét veszi.

110,000 sorsjegy 55,000

PÉNZNYEREMÉNYNYEL sorsoltatik ki, tehát az összes sorsjegyek
fele nyer a mellékelt sorsolási jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen **Tizennégy millió 459,000 koronát**
egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalat **állami felügyelet**
alatt áll.

Az I-ső osztály **eredeti sorsjegyeinek** tervszerű betétjei a kö-
vetkezők:

egy nyolczad (1/8) frt.	— 75 vagyis 1.50 korona
egy negyed (1/4) " "	1.50 " 3.— " "
egy fél (1/2) " "	3.— " 6.— " "
egy egész (1) " "	6.— " 12.— " "

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy a **pénz beküldése** ellenében
küldjük szét. Hivatalos tervszettel díjtalanul. Megrendeléseket kérünk azonnal,
de legkésőbb

f. é. november hó 10-ig

bizalommal hozzánk küldeni

Török A. és Tsa bankháza

Budapest.

Hazánk legnagyobb sorsjáték-üzlete.

Főrudánk osztálysorsjáték osztályai:

Főüzlet: VI. Teréz-körut 46 a.

Fiokok: 1. Váci-körut 4.

2. Múzeum-körut 11.

3. Erzsébet-körut 54.

Török A. és Társa bankháza Budapest.